

Kritik mot Polismyndigheten Dalarna för långsam handläggning av en förundersökning m.m.

Anmälan

AA framförde i en anmälan, som kom in till JO den 16 augusti 2006, klagomål mot Polismyndigheten Dalarna för långsam handläggning av en förundersökning. Av anmälan framgick bl.a. följande.

I maj 2005 köpte AA en begagnad moped till sin son. Efter en tid kom en pojke i skolan fram till sonen och sade att han kände igen mopeden. Pojken ringde därefter till polisen som kom och tog mopeden i beslag. Vid tidpunkten för anmälan till JO var polisens ärende ännu inte avgjort.

Utredning

Polismyndighetens handlingar i ärendet K16963-04 infordrades och granskades. Muntliga upplysningar inhämtades från polisassistenten BB. Av utredningen framgick i huvudsak följande.

Den 10 juli 2004 gjorde CC en polisanmälan om tillgrepp av fortskaffningsmedel; någon hade stulit sonens moped. Redan påföljande dag beslutade polismyndigheten att förundersökning inte skulle inledas eftersom brottet uppenbart inte gick att utreda och det saknades spaningsuppslag. I slutet av maj 2005 inleddes dock förundersökning eftersom mopeden hade påträffats. Mopeden togs i beslag och vissa förhör hölls i maj 2005.

BB tilldelades ärendet den 10 juni 2005 och var därefter i kontakt med Larmtjänst för att få hjälp med att identifiera mopeden. Handläggningen vid Larmtjänst drog emellertid ut på tiden. Den 20 juli 2006 beslutade utredningschefen, inspektören DD, att beslaget av mopeden skulle hävas och att den skulle lämnas ut till målsäganden, dvs. CC:s son. Beslutet verkställdes samma dag. BB underrättade inte AA:s son om att beslaget var hävt och utlämnat till CC:s son. Inte heller synes handläggarna vid polisens beslagsliggare ha underrättats om detta beslut. BB kände inte till varför så var fallet. I augusti 2006 hölls vissa förhör.

Ärendet remitterades till polismyndigheten för upplysningar och yttrande över handläggningen av det aktuella ärendet.

Polismyndigheten (länspolismästaren EE) kom in med ett remissvar till vilket hade fogats upplysningar från DD.

DD anförde i huvudsak följande. Att handläggningen av ärendet drog ut på tiden berodde dels på att BBs kontakter med tekniska roteln och Larmtjänst inte fick önskad effekt, dels på att BB arbetar skift. Handläggningstiden, drygt ett år från beslagsdatum till hävande av beslaget, kan dock anses något lång. – Inför beslutet att häva beslaget tog DD kontakt med BB, som var av den bestämda uppfattningen att mopeden tillhörde CC:s son varför mopeden hävdes till denne. Att mopeden hävdes utan att AA:s son underrättades var en brist från DD:s sida. Rutinerna skall förbättras. Den aktuella förundersökningen lades ned i oktober 2006.

Polismyndigheten anförde att den långa handläggningstiden var otillfredsställande och att det var beklagligt att polisen inte hade underrättat AA om att mopeden skulle återlämnas till CC:s son. Vidare uppgavs att en översyn av beslagshanteringen inom polismyndigheten skulle utföras.

AA kommenterade remissvaret.

Bedömning

En förundersökning skall bedrivas så skyndsamt som omständigheterna medger. Finns det inte längre skäl att fullfölja en förundersökning skall den läggas ned (23 kap. 4 § andra stycket rättegångsbalken, RB).

I 27 kap. RB finns regler om beslag. Enligt 1 § första stycket får ett föremål som skäligen kan antas ha betydelse för en brottsutredning (bevisbeslag) eller vara någon avhänt genom brott (återställandebeslag) eller på grund av brott förverkat (förverkandebeslag) tas i beslag. Om det inte längre finns skäl för beslaget skall det omedelbart hävas (8 § första stycket). Sedan ett beslag hävts skall det beslagtagna föremålet lämnas tillbaka. Enligt huvudregeln skall det lämnas till den från vilken det har tagits i beslag, utom i de fall där det finns ett verkställbart beslut om att egendomen skall lämnas till någon annan (Lindberg, Straffprocessuella tvångsmedel, s. 429).

Ett exempel på fall i vilka godset kan lämnas till någon annan är s.k. förtida utlämnande enligt 27 kap. 4 a § RB. Enligt bestämmelsens första stycke kan åklagaren eller undersökningsledaren innan åtal väckts besluta att egendomen skall lämnas till någon som uppenbart har bättre rätt till det beslagtagna och som framställt anspråk på det. För att den som egendomen har tagits ifrån skall ha möjlighet att ta tillvara sin rätt är det nödvändigt att denne underrättas om ett sådant beslut. I andra stycket finns bestämmelser om en sådan underrättelseskyldighet. Den som drabbats av beslaget har därefter möjlighet att begära rättens prövning av beslutet (27 kap. 6 § andra stycket RB). Beslaget får vidare hävas först tre veckor efter det att underrättelsen om beslutet har sänts till den hos vilken beslaget har gjorts (27 kap. 8 § andra stycket RB).

Som framgår av utredningen inleddes förundersökning i ärendet i maj 2005, varvid även mopeden togs i beslag. Först ett drygt år senare hävdes beslaget utan att

någon underrättelse skickades till den hos vilken beslaget hade gjorts, dvs. AA:s son, och inte förrän i slutet av oktober 2006 lades förundersökningen ned. Som förklaring till den utdragna handläggningstiden har hänvisats till problem med att få mopeden ”identifierad” och till att handläggaren arbetar skift.

Den aktuella förundersökningen var tämligen okomplicerad och borde bl.a. därför ha slutförts långt tidigare än vad som nu blev fallet – inte minst med tanke på att det fanns ett öppet beslag i utredningen. Vidare kan framhållas att det åligger en förundersökningsledare att under en utredning fortlöpande pröva om ett beslag skall bestå. Det kan sammantaget konstateras att ärendet inte har handlagts i enlighet med det skyndsamhetskrav som läggs fast i 23 kap. 4 § andra stycket RB.

Beslutet att lämna ut mopeden till CC:s son föranleder inte något uttalande från min sida. Polismyndigheten har dock inte hanterat beslagsfrågan enligt gällande regelverk eftersom en underrättelse inte skickades till AA:s son på föreskrivet sätt. Denne betogs därför möjlighet att hävda sin eventuella rätt till egendomen och att få saken rättsligt prövad. Vidare borde även beslagsliggaren ha underrättats om DDs beslut i saken.

Ärendet avslutas med den kritik som ligger i vad jag nu har anfört.